

З вступним словом виступив завідувач кафедри, д.ю.н., академік, Гончаренко В.Д., відзначивши актуальність даного дослідження з питань конституційного будівництва України на різних етапах історії і в тому числі і за радянських часів. В подальшому виступивши зі своєю темою тез, яка набула активної дискусії на кафедрі.

Гончаренко Володимир Дмитрович,
доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри історії держави та права України та зарубіжних країн Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого»

ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ВЕРХОВНОЇ ПАЛАТИ БІКАМЕРАЛЬНОГО ПАРЛАМЕНТУ

1. Багатолітня історія діяльності парламентів різних країн світу дає підстави стверджувати, що у більшості випадків структура цих законодавчих органів складалася з двох палат. Роздвоєння народного представництва знаходило і знаходить своє відображення в конституціях. Історичний досвід у організації і функціонування бікамеральних парламентів свідчить, що існує багато способів формування палати парламенту. Так, у ряді країн в XIX столітті до верхньої палати в якості її членів входили особи, які в силу свого спадкового права приймали участь у засіданнях верхньої палати. У другому випадку верхня палата складалася з осіб, які довічно призначалися туди монархом. У третьому випадку верхня палата парламенту складалася з осіб обраних, строк їх повноважень був більш тривалим ніж членів нижньої палати. Однак зустрічаються випадки, коли існували верхні палати, склад яких представляв суміщення трьох засад: спадкового, виборчого і за призначенням. Принципові положення щодо формування верхньої палати парламенту закріплені в конституціях ряду країн, прийнятих у XX ст.

2. Діючі конституції сучасних країн, в яких функціонують двопалатні парламенти, також містять норми, присвячені порядку утворення верхньої палати парламенту, а нерідко і вимоги до кандидатів у члени цієї інституції. Так, в Республіці Білорусь, згідно Конституції в редакції від 24 листопада 1996 р. діє двопалатний парламент – Національні збори. Згідно ст. 91 названої Конституції верхня палата парламенту – Рада Республіки. При цьому у статті зазначається: «Рада республіки є палатою територіального представництва. Від кожної області і міста Мінська таємним голосуванням обирається на засіданнях депутатів місцевих Рад депутатів базового рівня кожної області і міста Мінська по вісім членів Ради Республіки. Вісім членів Ради Республіки призначаються Президентом Республіки Білорусь».

3. В сучасній вітчизняній юридичній науковій літературі прихильниками впровадження в Україні бікамерального парламенту пропонують різні варіанти порядку формування верхньої палати парламенту України, як палати територіального представництва. При цьому пропонуються різні базові моделі формування верхньої палати майбутнього парламенту, зокрема: пряма, непряма,

змішана. На наш погляд, доцільно при формуванні верхньої палати парламенту України залучити до цієї справи місцеві Ради усіх рівнів. Для цього необхідно скликати на рівні кожної області і АРК з'їзди Рад, які й будуть обирати таємним голосуванням, членів верхньої палати парламенту у кількості, визначеній для кожної області України і АРК з числа кандидатів, які повинні відповідати встановленим цензам.

Булгаков Артур Олександрович

*Аспірант кафедри історії держави та права
України та зарубіжних країн
НУ «Юридична академія України імені Ярослава
Мудрого»*

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ОСНОВ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

В післявоєнний період головним завданням країни була відбудова народного господарства, індустріальний зростання, відновлення життя в країні, а правові вимоги охорони та раціонального використання природних ресурсів відходили на другий план, але не знімалися з порядку денного, а чекали свого часу, коли держава зможе забезпечити раціональне землекористування в інтересах суспільства і власника.

Долаючи величезні труднощі в справі відновлення розорених війнами земель України, Радянська держава заклала фундамент науково обґрунтованого відтворення експлуатації земель. Було взято вірний курс на встановлення нормальних лісогосподарських умов переходу до розширеного відтворення земель. В умовах удосконалення законодавства розмах виробничої діяльності обумовлює необхідність підвищення правового статусу охорони природи до рівня загальнодержавного завдання і справи всього народу. Потужним базисом становлення творчого землекористування на етапі вдосконалення законодавства стало зведення охорони природи в ранг конституційного закону, а також прийняття загальносоюзних Основ земельного законодавства та Земельного кодексу УРСР. Основи були прийняті з урахуванням специфіки земельного господарства республіки і творчо втілили 60 - річний досвід правового регулювання земельних правовідносин в Україні. Головне завдання даних законодавчих актів - підвищення продуктивності земель в процесі їх раціонального використання, всебічної охорони та захисту. Радянська держава переходить від заходів нейтралізації негативних антропогенних впливів до регулювання розвитку сприятливого навколишнього середовища. На основі все більш тісного поєднання раціонального використання та охорони земель, які розвивалися раніше розрізнено і нерівномірно, відбувається становлення творчого землекористування, що означає збагачення земель у процесі їх використання відповідно до потреб суспільства.

Ст. 18 Конституції СРСР 1977 р. закріпила: «В інтересах нинішнього і майбутніх поколінь в СРСР здійснюються необхідні заходи для охорони і науково